

2. Горбик О. О. Архітектура середньовіччя (V–XV ст.) та нового часу (XV - початок XX ст.). Київ: Фенікс. 2020. 52 с.
3. Гриценко А. П. Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс). 6 клас. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 144 с. (Серія «Мій конспект»).
4. Лоський К. Нарис римської історії. Гельсінгфорська центральна друкарня. Гельсінгфорс : Гельсінгфорська Центральна Друкарня. 1919. 144 с.
5. Пучков А.О. Нарис історії архітектурознавства. Фенікс. 2013. 196 с.
6. Срібняк І. В. Італія / Italia: короткий нарис історії. Навчальний посібник. Рим-Київ. Consortium scientifico-educatif international Lucien Febrve. 2019. 206 с.
7. Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть. Біографічний довідник. Київ : «Головкивархітектура» та «НДІТІАМ», 1999 · 477 с.
8. Тимофієнко В. І. Нариси всесвітньої історії архітектури: Архітектура стародавнього світу. Київ: КНУБА. 2000. 489 с.
9. Чепелик В. В. Зодчі середньовіччя і Нового часу (VI–XIX ст.). Київ: НМКВО. 1991. 123 с.

Наук. керівн.: Артюх В. О., канд. філос. наук, доцент

Ніколаєнко Єлизавета

ЗАВОЮВАННЯ БЕНГАЛІЇ: РОЛЬ ТА НАСЛІДКИ

Завоювання Бенгалії в XVIII столітті є важливим етапом в історії Британської імперії та Індії. Ці події, пов'язані з конфліктами між європейськими торговельними компаніями, величезними битвами і розподілом влади, які суттєво змінили політичний пейзаж та економічні відносини в цьому регіоні.

***Ключові слова:** завоювання, Беналія, Індія, імперія, битва, наваб, конфлікт.*

На початку XVIII століття Бенгалія була слабкою політичною одиницею, розділеною на кілька незалежних навабатів та феодалських провінцій. Ця політична фрагментованість створила умови для експансії іноземних сил та маніпулювання внутрішньою політикою.

В середині XVIII століття конфлікти між Британією та її французькими конкурентами в Індії стали настільки напруженими, що вони призвели до великих битв та регіональних конфліктів. Конфлікт між Британією та Францією в Індії розцінювався як частина загальноєвропейських конфліктів, таких як Семирічна війна [2].

Бенгальська імперія була в стані політичної нестабільності, що виникла через внутрішні конфлікти та боротьбу за владу між різними навабами. Невизначеність та внутрішні боротьби урізноманітнювали політичний ландшафт та послаблювали опору проти зовнішніх агресорів.

Бенгальська імперія була великим центром торгівлі та багаті аграрної економіки. Британська імперія була зацікавлена в збільшенні свого впливу у регіоні та контролю над торговельними шляхами та ресурсами [1].

Визначальним моментом у завоюванні Бенгалії стала Битва при Плессі 1757 року. Під командуванням Роберта Клайва британські сили здобули перемогу над набагато численнішими арміями наваба Бенгалу Сірадж-уд-даулу та його французьких союзників. Ця битва визначила величезний вплив Британії на події в регіоні. Вона отримала стратегічні форти та ключові торговельні пункти, що дозволило їй ще глибше проникнути в Бенгалію та зміцнити свою позицію [3].

Битва при Буксарі 1764 року є ще однією ключовою подією. Французи і британці змагалися за контроль над ключовими торговельними постачальниками та економічними центрами в Бенгалії. Буксар був важливим центром торгівлі та економічних ресурсів, тому його контроль мав стратегічне значення для обох сторін. Британці під керівництвом Гектора Манро перемогли армії Міра Касіма, зміцнюючи свій контроль над Бенгалією. Це призвело до подальшого розширення британської імперії в інші регіони Індії. Для Франції ця битва стала однією з останніх спроб залишити значущий вплив в Індії, оскільки вони пізніше відступили від своїх постійних баз в регіоні [4].

На підсумку битв був укладений Торговельно-територіальний договір 1765 року між британцями та новим навабом, яким став Мір Касім. Цей договір мав визначати новий порядок управління і експлуатації території Бенгалії, Біхару та Орісси. Оформленням цього договору Британія формально закріпила свій контроль над цими регіонами:

- місцеві владарі зобов'язувалися платити значні суми податків Британії. Це забезпечувало фінансові ресурси для компанії та британської влади в регіоні;

- місцеві владарі зобов'язувалися визнати британську владу та надавати їй право на управління та обслуговування цих територій;

- у договорі передбачалася забезпеченість безпеки та захисту місцевих владарів з боку Британії від зовнішніх загроз;

- згідно з умовами договору, Британія отримала право управляти та збирати податки в Бенгалії. Це було кроком уперед у розширенні британського впливу та контролю в регіоні;

- місцеві правителі приймали обов'язок визнавати британську владу і взаємодіяти з представниками Британії у справах управління.

Торговельно-територіальний Договір 1765 року мав далекосяжні наслідки для Індії, встановлюючи основи британського контролю та впливу в регіоні, які тривали до отримання Індії незалежності в середині ХХ століття [5].

Наслідки завоювання Бенгалії

Економічні : Бенгалія була відома своєю багатю економікою, особливо в сферах текстильного виробництва, сільського господарства та торгівлі. Британці активно експлуатували ці ресурси, перетворюючи регіон у важливий центр своєї імперії. Система податків іноді призводила до важкого фінансового тиску на місцевих жителів.

Політичні наслідки: британське завоювання призвело до зміни політичного ландшафту. Місцеві навабати та еліти втратили свою незалежність, а влада була передана Британії.

Соціокультурні міни: Колоніальний режим також вплинув на соціокультурну сферу, включаючи мову, освіту та традиції. Англійська мова та культура стали все більш впливовими в регіоні.

Торговельні наслідки: Бенгалія залишалась ключовим торговельним центром, але під британським контролем. Британці мали під собою важливі торговельні маршрути та пункти, що сприяло подальшому розвитку їхнього глобального торговельного впливу.

Зміни в промисловості: впровадження британських методів управління та технологій призвело до змін у виробництві та промисловості, зокрема в текстильній галузі.

Зміна системи земельних власностей: британці внесли зміни у систему земельних власностей, встановивши свої правила земельної власності та податкової політики.

Соціально-економічні напруження: економічна експлуатація та зміни в аграрному секторі можуть призводити до соціально-економічних труднощів, включаючи голод та нерівномірний розподіл ресурсів.

Отже, Британія посилила свій контроль над Бенгалією і рядом інших індійських територій. Це відзначило початок володарювання британської імперії в Індії, що тривало до отримання Індії незалежності в 1947 році.

Список використаних джерел та літератури

1. Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М. Всемирная история: Том 14. Период английского завоевания Индии. Минск: Литература, 1999.
2. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX - друга третина XX ст.): навч. посіб. Київ: Либідь, 2010. 520 с.

3. "Новая история стран Азии и Африки, XVI – XIX века: [Учеб. для студ. высш. учеб.заведений]" / Под ред. А.М. Родригеса: В 3 ч. Ч. 2. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. 463 с.

4. «Теорія Індії в XVIII ст. - встановлення володарювання Британії».

URL:

<https://hsforum.ru/index.php?threads/%D0%A2%D0%95%D0%9E%D0%A0%D0%98%D0%AF%D0%98%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F%D0%B2xviii%D0%B2%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%9E%D0%98%D0%9A.3558/> (дата звернення: 23.12.2023).

5. «Аллахабадський

договір».

URL:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BB%D0%BB%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D0%B4%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80 (дата звернення: 23.12.2023).

Наук. керівник: Чумаченко О.А., канд. істор. наук, доцент

Парамошкін Олександр

ПЕРЕДУМОВИ І ПРИЧИНИ ТРИДЦЯТИЛІТНЬОЇ ВІЙНИ (1618 - 1648 РОКИ)

У статті аналізується історія Тридцятилітньої війни 1618-1648 років, її передумови та причини, представлені погляди воюючих сторін.

Ключові слова: *Тридцятилітня війна, історія Європи, Габсбурги.*

Тридцятилітня війна (1618-1648 рр.) це один з найбільших і найкровопролитніших конфліктів в історії Європи, що охопив значну частину континенту. Тридцятилітня війна перша власне європейська війна, тобто війна не двох-трьох держав, а багатьох країн Європи, об'єднаних у дві сильні коаліції, виправдовувалася організаторами та учасниками як зіткнення справжнього релігійного вчення (католицизму) зі спробою спотворити його еретиками.